

Силабус дисципліни

ОСНОВИ ФАСИЛІТАЦІЇ В ОСВІТІ

Ступінь вищої освіти – магістр
Галузь знань – 01 Освіта/Педагогіка
Спеціальність – 013 Початкова освіта
Освітньо-професійна програма – Початкова освіта
Дисципліна циклу: вибіркова
Рік навчання: 1. Семестр: 2
Кількість кредитів: 5
Мова викладання: українська

Керівник курсу

д.пед.н., професор Володимир Мирославович Чайка

Контактна інформація

chaikavm2704@gmail.com +380672082348

Опис дисципліни

Дисципліна спрямована на розвиток умінь ефективно організовувати та проводити фасилітативні заняття, сприяти розвитку критичного мислення, творчості, комунікативних та соціальних навичок учнів, а також адаптувати фасилітаційні підходи до специфіки початкової та дошкільної освіти. Крім того, метою є підготовка педагогів до впровадження інноваційних освітніх технологій, забезпечення інклюзивності та індивідуалізації навчання, а також підвищення якості освітніх послуг відповідно до сучасних вимог суспільства.

Мета навчальної дисципліни: Формування у майбутніх педагогів теоретичних знань та практичних навичок фасилітації освітнього процесу, спрямованих на ефективну організацію навчальної взаємодії, стимулювання активності та самостійності здобувачів освіти.

Завдання вивчення дисципліни

- Надати студентам глибокі теоретичні знання про сутність, принципи та підходи фасилітації в освіті.
- Розвинути практичні навички планування, організації та проведення фасилітативних занять з урахуванням вікових та психологічних особливостей дітей.
- Ознайомити з сучасними методиками та техніками фасилітації, що сприяють активному залученню здобувачів освіти в навчальний процес.
- Сприяти формуванню вмінь створювати інклюзивне та підтримуюче навчальне середовище.
- Розвинути компетентності у сфері комунікації, управління груповою динамікою та вирішення конфліктів.
- Підготувати до використання фасилітаційних підходів у роботі з батьками та колегами з метою підвищення ефективності освітнього процесу.

Структура дисципліни

Години (д.ф./з.ф.)		Тема	Результати навчання	Завдання
Лек.	Сем			
2/-	-/-	Тема 1. Вступ до фасилітації: концепції та значення в освіті	Дослідити поняття фасилітації як процесу полегшення навчання та взаємодії в освітньому середовищі. Проаналізувати історію розвитку фасилітаційного підходу та його місце в сучасній педагогіці. Оцінити роль фасилітатора як каталізатора групових процесів, стимулятора активної участі та співпраці. Визначити значення фасилітації для розвитку критичного мислення, творчості та самостійності здобувачів освіти. Розглянути відмінність між традиційним викладанням і фасилітацією. Оцінити переваги фасилітаційного підходу в початковій та дошкільній освіті.	Презентації результатів виконаних завдань, опитування, обговорення, самостійна робота, тренінг
2/1	1/-	Тема 2. Психолого-педагогічні основи фасилітації	Дослідити психологічні теорії навчання та їх зв'язок з фасилітацією (конструктивізм, гуманістична психологія, теорія соціального навчання). Проаналізувати педагогічні принципи, що лежать в основі фасилітації: дитиноцентризм, суб'єкт-суб'єктна взаємодія, інклюзивність. Оцінити вікові та індивідуальні особливості дітей дошкільного та молодшого шкільного віку в контексті фасилітації. Визначити роль мотивації, емоцій та соціальної взаємодії в процесі навчання. Проаналізувати значення рефлексії та метакогніції для розвитку самостійності учнів.	Презентації результатів виконаних завдань, опитування, обговорення, самостійна робота, тренінг
2/1	1/-	Тема 3. Роль та компетенції фасилітатора в освітньому процесі	Оцінити профіль сучасного фасилітатора: необхідні знання, уміння та особистісні якості. Визначити комунікативні навички, емпатію, вміння слухати та ставити запитання. Проаналізувати здатність створювати безпечне та підтримуюче навчальне середовище. Вивчити управління групою динамікою та вирішення конфліктів. Проаналізувати етичні аспекти діяльності фасилітатора. Визначити значення постійного професійного розвитку та самовдосконалення для ефективної фасилітації..	Презентації результатів виконаних завдань, опитування, обговорення, самостійна робота, тренінг
2/2	1/2	Тема 4. Методи та техніки фасилітації в освіті	Проаналізувати основні методи фасилітації: мозковий штурм, світове кафе, метод шести капелюхів, фасилітаційні ігри та вправи. Вивчити техніки активного слухання та ефективного запитування. Ознайомитися з використанням візуальних засобів (фліпчарти, стикери, графічна фасилітація). Оцінити застосування технік модерації та медіації в освітньому процесі. Вивчити адаптацію методів фасилітації до вікових особливостей дітей.	Презентації результатів виконаних завдань, опитування, обговорення, самостійна робота, тренінг

2/-	1/-	Тема 5. Планування та дизайн фасилітативних занять	Дослідити етапи підготовки фасилітативного заняття: визначення цілей, аналіз аудиторії, вибір методів та засобів. Вивчити структуру фасилітативного заняття: вступ, основна частина, завершення. Оцінити розробку сценаріїв та планів занять з урахуванням індивідуальних потреб учнів. Проаналізувати інтеграцію фасилітаційних методик у навчальні програми. Визначити ресурси та час для проведення ефективних занять.	Презентації результатів виконаних завдань, опитування, обговорення, самостійна робота, тренінг
2/-	1/-	Тема 6. Фасилітація групової роботи та командної взаємодії	Вивчити принципи організації групової роботи з дітьми. Оцінити ролі учасників у груповій динаміці. Проаналізувати техніки стимулювання співпраці, взаємодопомоги та підтримки серед учнів. Дослідити методи формування команд та розподілу ролей. Оцінити техніки подолання бар'єрів у спілкуванні та вирішення конфліктів. Визначити розвиток соціальних навичок та емоційного інтелекту через фасилітацію.	Презентації результатів виконаних завдань, опитування, обговорення, самостійна робота, тренінг
2/-	-/-	Тема 7. Фасилітація розвитку критичного мислення та творчості	Дослідити методи стимулювання критичного мислення: аналіз, синтез, оцінка інформації. Оцінити техніки розвитку творчих здібностей: асоціативне мислення, альтернативні рішення, інноваційні підходи. Вивчити використання відкритих запитань та проблемних ситуацій. Проаналізувати створення навчальних середовищ, що заохочують експерименти та дослідження. Визначити роль фасилітатора у підтримці інтелектуального розвитку учнів.	Презентації результатів виконаних завдань, опитування, обговорення, самостійна робота, тренінг
2/-	1/-	Тема 8. Інклюзивна фасилітація: робота з різними групами дітей	Дослідити принципи інклюзивної освіти в контексті фасилітації. Оцінити адаптацію фасилітаційних методик для дітей з особливими освітніми потребами. Проаналізувати створення доступного та підтримуючого середовища для всіх учнів. Визначити врахування культурної, мовної та соціальної різноманітності в групі. Оцінити техніки подолання стереотипів та упереджень. Проаналізувати співпрацю з батьками та спеціалістами для забезпечення ефективної інклюзії.	Презентації результатів виконаних завдань, опитування, обговорення, самостійна робота, тренінг
2/-	1/-	Тема 9. Використання інформаційно-комунікаційних технологій у фасилітації	Проаналізувати роль ІКТ у сучасній фасилітації: інтерактивні дошки, онлайн-платформи, освітні додатки. Вивчити техніки проведення фасилітативних занять у дистанційному та змішаному форматах. Ознайомитися з використанням мультимедійних засобів для візуалізації та стимулювання участі. Визначити способи забезпечення кібербезпеки та цифрової грамотності учасників. Оцінити інтеграцію цифрових технологій для підвищення ефективності фасилітації.	Презентації результатів виконаних завдань, опитування, обговорення, самостійна робота, тренінг

2/2	1/1	Тема 10. Оцінювання ефективності фасилітації та зворотний зв'язок	Вивчити методи оцінювання результатів фасилітативних занять: якісні та кількісні підходи. Проаналізувати використання рефлексії як інструменту оцінки. Оцінити збір та аналіз зворотного зв'язку від учасників. Визначити критерії успішності фасилітації. Розробити план удосконалення на основі отриманих даних. Оцінити самооцінку та професійне зростання фасилітатора..	Презентації результатів виконаних завдань, опитування, обговорення, самостійна робота, тренінг
2/2	1/1	Тема 11. Емоційний інтелект та його розвиток через фасилітацію	Визначити поняття емоційного інтелекту та його значення в освіті. Дослідити техніки розвитку самосвідомості, саморегуляції, емпатії у дітей. Оцінити фасилітацію як засіб підтримки емоційного благополуччя учнів. Розглянути вправи та ігри для розвитку соціально-емоційних навичок. Вивчити роль фасилітатора у створенні позитивного емоційного клімату в групі.	Презентації результатів виконаних завдань, опитування, обговорення, самостійна робота, тренінг
2/-	1/-	Тема 12. Фасилітація у роботі з батьками та громадськістю	Проаналізувати організацію фасилітативних зустрічей з батьками: збори, майстер-класи, воркшопи. Вивчити техніки ефективної комунікації та співпраці з родинами учнів. Оцінити залучення батьків до освітнього процесу через фасилітаційні підходи. Дослідити роботу з громадськістю та соціальними інституціями для підтримки освітніх ініціатив. Визначити розвиток партнерських відносин з метою покращення якості освіти.	Презентації результатів виконаних завдань, опитування, обговорення, самостійна робота, тренінг
2/-	1/-	Тема 13. Фасилітація в організації дослідницьких та інноваційних проєктів в освіті	Оцінити роль фасилітації у плануванні та реалізації дослідницьких та інноваційних проєктів у закладах дошкільної та початкової освіти. Вивчити методи стимулювання дослідницької активності дітей через фасилітаційні підходи. Проаналізувати техніки організації проєктної діяльності з використанням фасилітації. Дослідити співпрацю з батьками, колегами та соціальними інституціями в рамках реалізації освітніх проєктів. Оцінити розвиток у дітей навичок дослідження, критичного мислення та творчості. Оцінити ефективність та вплив проєктів на освітній процес та індивідуальний розвиток дитини.	Презентації результатів виконаних завдань, опитування, обговорення, самостійна робота, тренінг
2/-	1/-	Тема 14. Етичні аспекти фасилітації в освіті	Вивчити етичні принципи та стандарти діяльності фасилітатора. Проаналізувати повагу до особистості кожного учасника, конфіденційність, чесність у фасилітаційній практиці. Дослідити вирішення етичних дилем у фасилітації. Оцінити вплив власних цінностей та упереджень на фасилітаційний процес. Визначити роль підтримки професійної етики та відповідальності в освітньому середовищі.	Презентації результатів виконаних завдань, опитування, обговорення, самостійна робота, тренінг

2/-	1/-	Тема 15. Інновації та тенденції розвитку фасилітації в освіті	Проаналізувати сучасні дослідження та нові підходи у сфері фасилітації. Вивчити впровадження інноваційних методик та технологій, таких як гейміфікація, дизайн-мислення, нейроосвіта. Оцінити прогнозування розвитку фасилітаційних практик у майбутньому. Визначити роль фасилітації у реформуванні освітньої системи та підвищенні її якості.	Презентації результатів виконаних завдань, опитування, обговорення, самостійна робота, тренінг
2/-	1/-	Тема 16. Саморозвиток та професійне зростання фасилітатора	Вивчити стратегії та ресурси для постійного професійного розвитку. Проаналізувати рефлексивну практику, супервізію та наставництво як інструменти професійного зростання. Оцінити роль участі у професійних спільнотах, конференціях та тренінгах. Визначити методи управління стресом та запобігання професійному вигоранню. Оцінити баланс між особистим життям та професійною діяльністю. Дослідити розвиток лідерських якостей та впевненості у власних силах.	Презентації результатів виконаних завдань, опитування, обговорення, самостійна робота, тренінг

Літературні джерела

1. Баєр О., Гура О., Чемодурова Ю., Шульга Л. Ставлення педагогів до фасилітації гри та реалізації ігрових методів навчання в системі дошкільної і початкової освіти. Перспективи та інновації науки. Серія «Педагогіка». 2024. № 1(35). С. 461-475.
2. Вілкінсон М. Секрети фасилітації: SMART-посібник із результативної роботи в групі. Харків: Фабула, 2023. 512 с.
3. Державний стандарт дошкільної освіти: особливості впровадження / упор.: О. Г. Косенчук, І. М. Новик, О. А. Венгловська, Л. В. Куземко. Харків: Вид-во «Ранок», 2021. 240 с.
4. Квіст-Сьоренсен О., Баструп Л. Візуальна колаборація. Харків: Видавництво «Фабула», 2023. 300 с.
5. Концептуальні засади реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа», 2016 URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf>
6. Методичний посібник із фасилітації ігрової взаємодії з дітьми дошкільного віку «Граємо разом» / О. Ю. Рома, О. Б. Гончаренко, Л. О. Жданюк та ін.; The LEGO Foundation. Запоріжжя: СТАТУС, 2023. 180 с.
7. Нуммі П. Проривні рішення. Методи фасилітації для ефективної групової роботи. К.: Наш Формат, 2023. 280 с.
8. Ранкові зустрічі у початковій школі: методичний посібник / The LEGO Foundation. Запоріжжя: СТАТУС, 2023. 140 с.
9. Фасилітація гри: мистецтво та наука про залучення дітей дошкільного віку до навчання через гру. Біла книга / The LEGO Foundation. ДаніяКиїв, 2019. 43 с.
10. Фокша О.М. Педагогічні умови формування фасилітаційної компетентності майбутніх учителів гуманітарних спеціальностей у професійній підготовці: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04. Одеса, 2019.

Політика оцінювання

- **Політика щодо дедлайнів та перескладання:** Здобувачі освіти зобов'язані дотримуватися встановлених дедлайнів, а у разі їх порушення без поважної причини оцінка за завдання може бути знижена. Перескладання модулів відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

- **Політика щодо академічної доброчесності:** Списування під час модульних контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час онлайн-тестування (наприклад, програма Kahoot).

- **Політика щодо відвідування:** За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в онлайн формі за погодженням із керівником курсу.

Оцінювання

В процесі вивчення дисципліни «**Основи фасилітації в освіті**» використовують наступні методи

оцінювання навчальної роботи студента за 100-бальною шкалою:

- поточне опитування;
- оцінювання виконання змістового модульного контролю 1;
- оцінювання виконання змістового модульного контролю 2;
- оцінювання виконання тренінгу;
- оцінювання самостійної роботи студентів;
- підсумковий екзамен.

Остаточна оцінка за курс розраховується наступним чином:

Модуль 1		Модуль 2		Модуль 3	Модуль 4	Модуль 5
10%	10%	10%	10%	5%	15%	40%
Поточне оцінювання*	Модульний контроль 1	Поточне оцінювання*	Модульний контроль 2	Тренінг	Самостійна робота	Екзамен
Середнє арифметичне з оцінок, отриманих під час опитування на кожному практичному занятті	Модульна контрольна робота (теми 1-5)	Середнє арифметичне з оцінок, отриманих під час опитування на кожному практичному занятті	Модульна контрольна робота (теми 6-10)	Оцінка за виконане завдання	Оцінка за виконане завдання	Теоретичне питання 1 – макс. 50 балів Теоретичне питання 2 – макс. 50 балів

* Оцінка за поточне оцінювання визначається як середнє арифметичне з оцінок отриманих під час занять (кожен здобувач має бути оцінений кожного практичного заняття). Пропуски практичних занять обов'язково відпрацьовуються в години консультацій, в іншому випадку вони вважаються оцінкою «0» та враховуються при визначенні середнього арифметичного. Для здобувачів, які навчаються за індивідуальним графіком, поточне оцінювання проводиться під час консультацій, та шляхом виконання завдань в системі Moodle.

** Модульна контрольна робота проводиться у вигляді письмової роботи і складається з двох частин: 1) тестові завдання (10 тестів по 10 балів) та 2) теоретичне питання. Оцінка за модульну контрольну роботу визначається як середнє арифметичне з оцінок отриманих за виконання модульних завдань.

Критерії оцінювання знань слухачів

Оцінювання знань студентів під час вивчення курсу «Креативне мислення» здійснюється за результатами різноманітних форм контролю (усне і письмове опитування на практичних заняттях, виконання контрольних робіт, виконання індивідуальних самостійних робіт, складання екзамену тощо).

За результатами усного опитування та виконаних письмових робіт, слухачам можуть бути виставлені оцінки «відмінно», «добре», «задовільно» та «незадовільно».

Оцінка «відмінно» виставляється у тому випадку, якщо слухач:

– дає вірну, змістовну і вичерпну відповідь на поставлені питання, які передбачені робочою програмою;

– виявляє глибокі теоретичні знання, в тому числі здобуті самостійно, про особливості діяльності фінансових органів;

– логічно, чітко, послідовно, в повному обсязі викладає основні й допоміжні ідеї та думки, які були передбачені в поставлених питаннях;

– вільно володіє передбаченою термінологією та використовує її;

– володіє знаннями з суміжних дисциплін та вміло застосовує їх;

– виявляє розуміння актуальних проблем, пов'язаних із діяльністю фінансових органів;

– демонструє навички вмілого застосування вивченого теоретичного матеріалу в процесі вирішення практичних занять.

Оцінка «добре» виставляється у випадку, коли слухач:

– дає правильні, змістовні, але недостатньо вичерпні відповіді на

поставлені питання (допускає незначні неточності, пропускає окремі пояснення тощо):

– здебільшого орієнтується в теоретичному матеріалі з питань діяльності фінансових органів;

– загалом володіє термінологією, передбаченою робочою програмою дисципліни:

– виявляє вміння зіставляти, аналізувати, узагальнювати досліджуваний матеріал, робити власні висновки.

Оцінка «задовільно» виставляється у тому випадку, якщо слухач:

– достатньою мірою володіє навчальним матеріалом, але ці знання не є системними:

– орієнтується та в основному розкриває сутність окремих понять дисципліни:

– переважно не володіє термінологією, передбаченою робочою програмою з цієї дисципліни:

– не вміє аналізувати та узагальнювати досліджуваний матеріал, робити власні висновки.

Оцінка «незадовільно» виставляється у тому випадку, якщо слухач:

– навчальним матеріалом володіє на рівні ознайомлення, відтворює його фрагментарно:

– не дає відповідей на поставлені запитання;

– не розкриває сутності основних понять, які передбачені робочою програмою дисципліни:

– не володіє необхідною термінологією.

Шкала оцінювання:

За шкалою Університету	За національною шкалою	За шкалою ЄКТС
90–100	“Відмінно”	A (відмінно)
85–89	“Добре”	B (дуже добре)
75–84		C (добре)
65–74	“Задовільно”	D (задовільно)
60–64		E (достатньо)
35–59	“Незадовільно”	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)
01–34		F (незадовільно з обов’язковим повторним курсом)